

UZASADNIENIE

W projekcie ustawy o zmianie ustawy o dopłatach do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich zaproponowano rozwiązania zachęcające zakłady ubezpieczeń do zawierania umów ubezpieczenia z producentami rolnymi, w tym przede wszystkim zaproponowano rozdzielenie ryzyk, od wystąpienia których będą ubezpieczane uprawy rolne i zwierzęta gospodarskie z dopłatami do składek z budżetu państwa oraz wprowadzono możliwość udziału budżetu państwa w wypłacie odszkodowań przekraczających poziom odszkodowań wypłaconych przez zakłady ubezpieczeń z tytułu ubezpieczenia upraw od ryzyka wystąpienia suszy. Zaproponowano ponadto wprowadzenie od dnia 1 lipca 2008 r. obowiązku zawierania umów ubezpieczenia 50% powierzchni upraw od ryzyka wystąpienia powodzi, suszy, gradu, ujemnych skutków przezimowania oraz przymrozków wiosennych przez rolników w rozumieniu art. 2 lit. a rozporządzenia Rady (WE) nr 1782/2003 z dnia 29 września 2003 r. ustanawiającego wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiającego określone systemy wsparcia dla rolników oraz zmieniającego rozporządzenia (EWG) nr 2019/93, (WE) nr 1452/2001, (WE) nr 1453/2001, (WE) nr 1454/2001, (WE) nr 1868/94, (WE) nr 1251/1999, (WE) nr 1254/1999, (WE) nr 1673/2000, (EWG) nr 2358/71 i (WE) nr 2529/2001. Zasadne jest zatem, aby rolnicy otrzymujący płatności bezpośrednie ubezpieczyli swoje źródło utrzymania (produkcję rolną) od zdarzeń losowych.

Mimo że w ostatnich latach nasila się występowanie niekorzystnych dla produkcji rolniczej zjawisk atmosferycznych, wciąż niewielka liczba producentów rolnych ubezpiecza swoje uprawy i zwierzęta gospodarskie i w przypadku wystąpienia szkód nie mają oni środków na wznowienie produkcji. W takich sytuacjach konieczne jest podejmowanie przez rząd działań doraźnych łagodzących skutki nieprzewidzianych zdarzeń losowych. W związku z ubiegłoroczną klęską suszy

Minister Finansów wydał decyzje w sprawie zmian w budżecie państwa, zwiększając budżety wojewodów o łączną kwotę 443 778 557 zł, z przeznaczeniem na jednorazowe zasiłki dla rodzin rolniczych, wypłacane na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 sierpnia 2006 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji programu pomocy dla gospodarstw rolnych w celu złagodzenia skutków suszy (Dz. U. Nr 155, poz. 1109). Ponadto, zgodnie z wnioskami wojewodów, konieczne jest uruchomienie linii kredytowej na zakup niezbędnych środków do produkcji rolnej na wznowienie produkcji w uszkodzonych przez suszę gospodarstwach rolnych na poziomie ok. 4,3 mld zł, co oznacza, że w 2007 r. łącznie na dopłaty do oprocentowania kredytów kłeszkowych będzie konieczne przeznaczenie środków w kwocie 162,1 mln zł (w tym do udzielanych w roku 2007 r. – kwoty 39,6 mln zł).

Wprowadzenie obowiązku ubezpieczania upraw jest również konieczne w związku z unijnym obowiązkiem posiadania polis ubezpieczenia 50% upraw przez rolników, którzy od 2010 r. będą ubiegać się o inne formy wsparcia z budżetu krajowego w przypadku wystąpienia kłesk. O wprowadzenie obowiązkowego ubezpieczenia w rolnictwie wnioskowali ponadto rolnicy, przedstawiciele izb rolniczych oraz niektórych organizacji rolniczych.

Obowiązek zawierania umów ubezpieczenia został już wprowadzony przez obowiązujące przepisy. Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152, z późn. zm.) ubezpieczeniami obowiązkowymi są:

- 1) ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów;
- 2) ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego;

- 3) ubezpieczenie budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych;
- 4) ubezpieczenia wynikające z przepisów odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską, nakładających na określone podmioty obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia.

W grupie ubezpieczeń, o których mowa w art. 4 pkt 4 powyższej ustawy, mieszczą się ubezpieczenia obowiązkowe upraw wprowadzane przez art. 10c projektowanej ustawy. Do ubezpieczeń tych będą miały zastosowanie ogólne przepisy ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, z wyjątkiem zawartych w nich kwestii, które w odmienny sposób zostały uregulowane w projektowanej ustawie.

Stosownie do art. 22 ust. 2 i 3 powyższej ustawy, w odniesieniu do umów ubezpieczenia obowiązkowego upraw, w projektowanej ustawie został określony w szczególności szczegółowy zakres ubezpieczenia upraw, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz konsekwencje niespełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego. W odniesieniu do kontroli spełniania obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego oraz opłat za niespełnienie tego obowiązku będą miały zastosowanie przepisy ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia budynków rolniczych. Przepisy te stanowią, jakie organy są obowiązane, a jakie uprawnione do przeprowadzania kontroli spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, na jakiej podstawie następuje ustalenie spełnienia tego obowiązku oraz gdzie jest wnoszona opłata za niespełnienie obowiązku.

Zaproponowane szczegółowe zmiany w ustawie o dopłatach do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich polegają na:

- 1) zmianie tytułu ustawy ze względu na wprowadzenie obowiązku zawierania umów ubezpieczenia obowiązkowego upraw;
- 2) doprecyzowaniu zakresu przedmiotowego ustawy w związku z wprowadzeniem obowiązku zawierania umów ubezpieczenia obowiązkowego upraw oraz regulacji związanych z udzielaniem dotacji na wypłatę odszkodowań z tytułu szkód spowodowanych przez suszę (art. 1);
- 3) doprecyzowaniu definicji producenta rolnego przez odesłanie do załącznika I do rozporządzenia Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw. Wyłączenie z pomocy państwa w formie dopłat do składek ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, producentów rolnych, którzy nie są małymi lub średnimi przedsiębiorcami, wynika z projektu wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnictwa na lata 2007-2013, które obowiązują od dnia 1 stycznia 2007 r. (art. 2 pkt 2);
- 4) dodaniu tytoniu do katalogu upraw, do ubezpieczenia których będą udzielane dopłaty z uwagi na liczne wystąpienia rolników i organizacji rolniczych w tym zakresie (art. 3 ust. 1 pkt 1) oraz wyłączeniu ryb w związku ze stanowiskiem Komisji Europejskiej, z którego wynika, że w świetle wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnictwa (2000/C 28/02) pomoc w formie dopłat do składek ubezpieczeń dla rybołówstwa i akwakultury jest zabroniona;
- 5) wprowadzeniu możliwości ubezpieczenia upraw i zwierząt od wszystkich ryzyk określonych w ustawie lub ryzyk wybranych przez producenta rolnego; producent rolny będzie mógł zawrzeć umowy ubezpieczenia upraw i zwierząt z dopłatami do składek ubezpieczeniowych od ryzyk występujących na danym obszarze (art. 3 ust. 1a);
- 6) doprecyzowaniu zawartych w art. 3 ust. 2 definicji huraganu, pioruna, suszy, ujemnych skutków przezimowania i przymrozków wiosennych, w celu pra-

widłowego rozumienia zdarzeń losowych; symptomy wystąpienia poszczególnych zdarzeń będą określane w ofertach zakładów ubezpieczeń, które zakłady zainteresowane zawarciem umów w sprawie dopłat przedkładają ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa, a także w samych umowach w sprawie dopłat (zmiana w art. 9 ust. 4 pkt 10 i ust. 6 pkt 5). Kwestie te będą również zawarte w ogólnych warunkach ubezpieczenia upraw i zwierząt, z którymi to warunkami producent rolny jest zapoznawany przed podpisaniem umowy ubezpieczenia.

Wprowadzenie upoważnienia dla ministra właściwego do spraw rolnictwa do wydania rozporządzenia określającego wartości klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych gatunków roślin i gleb ma na celu obiektywną i porównywalną ocenę intensywności suszy, a co za tym idzie i jej skutków w rolnictwie. Wskaźniki klimatycznego bilansu wodnego będą ogłaszane w drodze obwieszczenia oraz na stronach internetowych ministerstwa (art. 3 ust. 4 i 5);

- 7) doprecyzowaniu przedmiotu ubezpieczenia (art. 3 ust. 3);
- 8) określeniu w art. 5 ust. 2 wysokości dopłat w zależności od rodzaju upraw oraz określonych przez zakłady ubezpieczeń stawek taryfowych ubezpieczenia w odniesieniu do sumy ubezpieczenia oraz na wprowadzeniu dla ministra właściwego do spraw rolnictwa upoważnienia do określenia maksymalnych sum ubezpieczenia dla poszczególnych upraw;
- 9) stworzeniu możliwości stosowania wyższych niż 3,5% i 5% w odniesieniu do upraw rolnych i 0,5% w odniesieniu do zwierząt gospodarskich stawek taryfowych ubezpieczenia, tj. w wysokości nieprzekraczającej 6% sumy ubezpieczenia, przy zachowaniu jednolitego poziomu dopłat z budżetu państwa do składek z tytułu zawarcia umów ubezpieczenia, płaconych przez producentów rolnych;
- 10) doprecyzowaniu w art. 6 zakresu odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń za powstałe szkody;

- 11) wydłużeniu, na wniosek zakładów ubezpieczeń, określonego w art. 9 ust. 2, terminu składania ofert przez zakłady zainteresowane zawarciem umów w sprawie dopłat;
- 12) dodaniu art. 10a i 10b, w których zaproponowano regulację kwestii przyznawania zakładom ubezpieczeń dotacji na wypłatę producentom rolnym odszkodowań z tytułu szkód spowodowanych przez suszę. Dotacja będzie przyznawana przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, w drodze decyzji administracyjnej, na wniosek zakładu ubezpieczeń;
- 13) dodaniu art. 10c nakładającego obowiązek zawierania przez producentów rolnych umów ubezpieczenia upraw rolnych na powierzchnię co najmniej 50% tych upraw. Objęcie obowiązkowym ubezpieczeniem upraw od ryzyka powodzi, suszy, gradu, ujemnych skutków przezimowania oraz przymrozków wiosennych wynika z nasilania się w ostatnich latach tych zjawisk powodujących znaczne straty w uprawach rolnych;
- 14) zmianie brzmienia art. 115 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, polegającej na rozszerzeniu składu Rady Funduszu o przedstawiciela ministra właściwego do spraw rolnictwa. Zmiana ta jest uzasadniona tym, że Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi stosuje dopłaty do składek z tytułu zawarcia umów ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich od ryzyka wystąpienia zdarzeń losowych w rolnictwie, a także będzie przyznawać dotację zakładom ubezpieczeń ze środków budżetu państwa na wypłatę odszkodowań z tytułu szkód spowodowanych przez suszę.

Program pomocy określony w ustawie z dnia 7 lipca 2005 r. o dopłatach do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich wymagał notyfikacji Komisji Europejskiej. Po uzyskaniu akceptacji Komisji został uruchomiony. Projektowana ustawa wprowadzająca zmiany w programie pomocy zostanie również przesłana Komisji Europejskiej celem notyfikacji. Projekt ustawy jest zgodny z wytycznymi Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnictwa.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414) projekt ustawy został zamieszczony na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jest uwzględniony w Programie prac Rady Ministrów na 2006 r. W trakcie uzgodnień projektu nie wpłynęło żadne zgłoszenie o zainteresowaniu pracami nad projektem ustawy na podstawie ustawy o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa.

Proponuje się, aby projektowana ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów dotyczących obowiązkowego ubezpieczenia upraw oraz przyznawania dotacji na wypłatę odszkodowań z tytułu szkód spowodowanych przez suszę, które wejdą w życie z dniem 1 lipca 2008 r.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny

Projekt ustawy dotyczy osób fizycznych, osób prawnych, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, w których posiadaniu lub współposiadaniu jest gospodarstwo rolne, oraz zakładów ubezpieczeń.

2. Konsultacje

Projekt ustawy był przedmiotem uzgodnień międzyresortowych oraz konsultacji społecznych, m.in. z Krajową Radą Izb Rolniczych, Komisją Krajową NSZZ „Solidarność”, NSZZ „Solidarność 80”, Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych, Krajowym Związkiem Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, Federacją Związków Producentów Rolnych, Federacją Związków Pracodawców Rolnych, Związkiem Zawodowym Rolnictwa „Samoobrona” oraz Związkiem Zawodowym Rolników „Ojczyzna”. Organizacje i związki rolnicze nie zgłosiły uwag do projektu ustawy.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Szacuje się, że roczne koszty dopłat do składek ubezpieczeń wyniosą z tytułu ubezpieczenia:

- zwierząt gospodarskich – 25 mln zł,

– upraw rolnych – 135 mln zł.

Po wprowadzeniu od dnia 1 lipca 2008 r. obowiązku zawierania umów ubezpieczenia upraw od ryzyka suszy, koszty te, uwzględniając środki na dotację na wypłatę odszkodowań z tytułu szkód spowodowanych przez suszę, wzrosną do 545 mln zł/rok.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Wejście w życie projektowanej ustawy ograniczy ryzyko utraty przychodów z produkcji rolniczej na skutek wystąpienia określonych w projekcie ustawy szkód oraz zapewni ciągłość produkcji w gospodarstwach rolnych, a tym samym zabezpieczy przed zmniejszeniem liczby miejsc pracy w gospodarstwach rolnych.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie projektowanej ustawy umożliwi podniesienie konkurencyjności polskich gospodarstw rolnych.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie projektowanej ustawy wpłynie na sytuację i rozwój regionów, ponieważ przez zapewnienie ochrony ubezpieczeniowej poszkodowane w wyniku klęsk gospodarstwa rolne uzyskają środki na wznowienie produkcji i odtworzenie zniszczonego mienia.

4-01-aa